

Kvalitetsreformen: gjennomstrømning og frafall blant studenter

Det er nå ni år siden startskuddet for innføringen av kvalitetsreformen. I lys av ny statistikk og påfølgende medieoppslag høsten 2011, samles og vurderes her ulik informasjon om hvorvidt reformen har hatt effekt på studenters frafall og gjennomstrømning. Kan evalueringer og kvantitative data fortelle oss noe om det har skjedd endringer i frafall og fullføringshastighet i høyere utdanning?

Innledning

Statistisk sentralbyrå (SSB) publiserte nylig data på gjennomstrømning i høyere utdanning, noe som ble etterfulgt av oppslag i Aftenposten om at kvalitetsreformen “ikke har virket”. Stemmer dette, eller viser SSBs tall og andre analyser noe annet? Er det mulig å måle frafall og gjennomstrømning på en god måte? Hva er årsakene til frafall? Er frafall et problem? I tilfelle: for hvem?

Denne analysen består av en oversikt over ny statistikk, samt tidligere og pågående prosjekter på området “studentfrafall”. Videre beskrives analyser av frafallsbegrepet og årsakene til frafall. Til slutt vurderes om det er mulig å si hvorvidt kvalitetsreformen reduserte frafallet eller ikke.

Frafall i høyere utdanning har fått mye oppmerksomhet de siste årene. Dette skyldes flere forhold, ikke minst at finansieringssystemet premierer gjennomstrømning. Institusjonene har dermed fått sterkere insentiver til å redusere frafallet og øke gjennomstrømningen. Videre er det et generelt press for at alle sektorer skal levere gode resultater og være effektive. Sist, men ikke minst, var bedre gjennomstrømning et vesentlig element i kvalitetsreformen.

Frafall og gjennomstrømning: begreper og perspektiver

Det er gjort mange undersøkelser og analyser av frafall og gjennomstrømning, og det pågår prosjekter og kontinuerlig arbeid, både nasjonalt og lokalt, for å kartlegge årsakene til frafall, begrense frafall og øke fullføringshastigheten.

Beregning av *frafall* tar gjerne utgangspunkt i hele populasjonen av studenter som startet i en gitt periode eller på et gitt tidspunkt. Beregning av *gjennomstrømning* tar gjerne utgangspunkt bare i de av populasjonen som faktisk fullfører utdanningen, og måler deres fullføringstid (hastighet).

Frafall er et komplisert begrep. For den enkelte institusjon eller studieprogram kan det fremstå som om studenten har falt fra, mens i realiteten kan studenten ha byttet lærested eller ha et kortere avbrudd i studiene. Det kan også gjøres et skille mellom permanent frafall og midlertidig avbrudd. Frafall kan betraktes fra ulike perspektiv: fra den enkelte students side, fra studieprogrammenes og institusjonenes side og fra landet som helhet sin side. Frafall har konsekvenser for både enkeltindividet, for institusjonene og for samfunnet. Institusjoner og studieprogrammer med mye frafall taper finansielt, mens samfunnet som helhet taper dersom det ikke kvalifiseres nok personer til viktige yrkesgrupper som ingeniør, sykepleier, lærer etc. Dette kan imidlertid oppveies av substitusjonseffekten, som slår inn ved at andre yrkesgrupper gjør sitt inntog dersom det oppstår

mangler i kvalifisert personale. Videre viser NIFU-undersøkelser at den frafalte student taper noe, men kanskje vinner like mye, og ikke opplever sitt frafall som noe nederlag.

Det er naturlig med et visst frafall. Dette på grunn av at det er helt legitimt og naturlig at mange studenter enten velger et annet studium eller institusjon (for eksempel ved å studere utenlands), at mange slutter helt i høyere utdanning for å gjøre noe de anser som bedre (begynner i arbeidslivet). Frafall kan også skyldes at mange opplever at kravene som stilles i høyere utdanning er for store. Dette gjelder kanskje primært ved de mange studiene uten karakterkrav, som åpner for at mange som ikke er skoleflinke nok eller mangler motivasjon starter i høyere utdanning.

SSBs nyeste frafallsdata

SSB slapp sin nyeste statistikk på gjennomstrømning i høyere utdanning 28. oktober i år (2011). Tallene viste at andelen studenter som ikke fullfører en grad, er økende. Tallene gjelder de som startet et studium i 1989 og 1999, og presenteres i tabellen under.

Nye studenter i 1989 og 1999, etter kjønn og oppnådd grad i løpet av ti år. Prosent.

	Nye studenter 1989			Nye studenter 1999		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Fullført høyere grad, mer enn 4 år	18,8	22,8	14,9	19,6	23,2	17,1
Fullført lavere grad, 2-4 år	45,9	37,8	54,0	42,8	31,7	50,7
Ingen fullført grad	34,9	38,8	31,0	36,9	44,3	31,7

Kilde: SSB

Andel som ikke fullførte en grad steg i løpet av 10 år fra 35 % til 37 %. Av de som startet i 1999, hadde 43 % fullført en lavere grad 10 år etter, mens 20 % hadde fullført en høyere grad. Menn fullfører i langt mindre grad enn kvinner, og kjønnsforskjellen øker kraftig over tid. (Dette "mannlige bykset" i frafall over tid omtales for øvrig i [Universitetsavisa](#)).

SSB presenterer også statistikk med utgangspunkt i status for studentene fem år etter de startet, alle tallene viser status per 1. oktober 2010:

- Av de som startet på treårige bachelorutdanninger i 2005, fullførte 42 % innen tre år, mens ytterligere 21 % fullførte innen fire år. Av enkeltutdanninger har fag- og yrkesfaglærerutdanning (57 %) og ingeniørutdanning (54 %) høyest gjennomføringsgrad på normert tid. Om en adderer fullføring på tre år og fullføring på fire år, er det disse to utdanningene, sammen med førskolelærerutdanningen, som har høyest tall (71 %).
- På den 4-årige utdanningen allmennlærer, fullførte 34 % på fire år og 57 % på fem år.
- På fem-årige mastergradsstudier fullførte 49 % på normert tid, 62 % på seks år eller mindre. Her er det store forskjeller mellom utdanningene. Master i rettsvitenskap (42 %) og odontologi (47 %) kommer svakest ut, mens masterne i teknologi/sivilingeniør, Science og Philosophy har langt høyere fullføringsgrad.
- På seks-årige profesjonsstudier fullførte 19 % på normert tid, 41 % på syv år eller mindre. Her veier medisin, som den klart største utdanningen, tyngst.

Det er verd å merke seg at studenter som ikke fullfører innen forventet fullføringstid, kan ha studert deltid, hatt opphold underveis, byttet studium eller fullført et annet studium tidligere.

I tillegg til disse tallene, presenteres data på studentenes fullføring, fordelt på kjønn og foreldrenes utdanningsnivå. Kort fortalt fullfører kvinner i større grad enn menn, og personer med høyt utdannende foreldre i større grad enn personer med foreldre med lav eller ingen utdanning. Mer informasjon finnes på [SSBs nettsider](#).

SSBs gjennomstrømningsanalyser

SSB-rapporten [Utdanning 2011](#) (Nygård og Sandbu, 2011) inneholder data på de som startet i høyere utdanning i 1988 og 1998. Hovedtallene samsvarer i stor grad med de nyeste dataene som er omtalt ovenfor.

I tillegg presenterer SSB et annet mål på gjennomstrømning: studiepoengproduksjon. SSB finner at 14 % av alle studenter ikke oppnådde studiepoeng i studieåret 2009/10. Blant studentene som oppnådde studiepoeng studieåret 2009/10, var gjennomsnittet 43 studiepoeng per student. Gjennomsnittet blant de ordinære heltidsstudentene var 52 studiepoeng per student i 2009/10, tilsvarende 87 % av normert studiepoengproduksjon.

Dette siste tallet er interessant, da det er med og justerer et allment inntrykk av lav studiepoengproduksjon per student. SSB definerer heltidsstudent med utgangspunkt i studentenes samlede emneoppmeldinger: for å bli telt som en heltidsstudent må studenten være påmeldt emner som minst gir 70 % av 60 studiepoeng. Database for statistikk om høgre utdanning (DBH) sin beregning av studiepoengproduksjon per heltidsekvivalent tar utgangspunkt i at en heltidsekvivalent er en person som er registrert på et studieprogram som ikke er organisert som et heltidsstudium, dermed tar ikke DBH høyde for at den enkelte student er/anser seg som deltidsstudent. DBHs tall viser en studiepoengproduksjon per heltidsekvivalent på 46,6 (gjennomsnitt for hele kalenderåret). SSBs tall er altså klart høyere enn DBHs, og er trolig nærmere sannheten også. Forskjellen skyldes primært de ulike definisjonene av heltidsstudent og heltidsekvivalent, der SSB treffer bedre enn DBH, ved at SSB bruker individkjennetegn som grunnlag for beregningene.

Aftenposten om gjennomstrømning

Basert på SSBs nye frafallsstatistikk, omtalte [Aftenposten \(30. oktober 2011\)](#) kvalitetsreformen som forfeilet, vinklingen var at flere hopper av studiene nå enn før. Studenter og studentledere som ble intervjuet fokuserte på svak kvalitet på mange studier, nærmere bestemt at mange studenter får for lite oppfølging i studiet og dårlig praksisundervisning. Minister Tora Aasland sa seg enig i at mange studenter hopper av, men mente at tallene som kom frem i SSB-undersøkelsen, ikke er et godt bilde på dagens situasjon. Dette fordi kvalitetsreformen ble påbegynt i 2003, og “.. det er vanskelig å måle om reformen har hatt noen effekt på studenter som startet så tidlig som i 1999”. Hun tror kvalitetsreformen først merkes på de studentene som begynte etter at reformen var (helt) innført i 2005 og 2006.

Aftenposten fulgte opp reportasjen med lederen [Kvalitet og kvantitet på universitetene](#). Her hevdes det at noe er galt med kvaliteten ved universitetene når frafallet er så stort. Lederen peker på at det er for tidlig å stemple reformen som mislykket, men at tallene fra SSB er et varsel om at ikke alt er som det skal være ved universiteter og høyskoler.

Evalueringen av kvalitetsreformen

Evalueringen kom relativt raskt (2006) etter implementeringen av reformen, og kan derfor ikke si noe om effekten av reformen over tid. Analysegrunnlaget i [Delrapport 3 i evalueringen](#) (Hovdhaugen og Aamodt, 2006) er registerdata på studentkullene som ble tatt opp i 1999 og 2003. En innvending mot funnene i rapporten er dermed at reformen ikke hadde "satt seg" så raskt etter innføringen, og at undersøkelsen bare dekker disse kullene frem til og med studiestart i deres andre studieår. På den annen side er det slik at en stor del av frafallet skjer i det første studieåret. Forfatterne er også meget forbeholdne i beskrivelsene av funnene. Analysen omfatter bare studenter på lavere grad.

Det overordnede inntrykket er at andelen studenter som fortsetter studiene etter første studieår har økt ganske mye ved universitetene, de vitenskapelige høyskolene og de private høyskolene. Dette forklares i stor grad med at andelen universitetsstudenter som har byttet lærested har sunket: mobiliteten har altså sunket. Andelen som fortsetter studiene ved universitetene har økt om lag like mye som nedgangen i mobilitet, slik at andelen studenter ved universitetene som er helt utenfor høyere utdanning ett år etter at de begynte er uforandret på ca. 20 % før og etter reformen. Det positive hovedbildet ved universitetene blir imidlertid mindre tydelig når vi ser på de fire (eldste) universitetene hver for seg. Det er nesten bare ved Universitetet i Oslo at vi finner endringer av betydning i forventet retning. Ved de andre universitetene er endringene helt marginale. Et poeng i rapporten er at i tilfeller med lavere frafall etter reformen, mest utpreget ved UiO, er en årsak "... elimineringen av gruppen svært løst tilknyttede studenter, som bare var oppmeldt til forberedende og med uklare eller ingen planer om videre studier".

Det ble ikke funnet endringer ved de statlige høyskolene – alle studiene sett under ett. Imidlertid er det en tendens til at færre studenter slutter etter et år ved de største profesjonsstudiene.

Forfatterne har vurdert studiepoengproduksjon som indikator på fullføring, men siden registreringen av avlagte studiepoeng var mangelfull i årene 1999-2000, kan ikke studiepoeng brukes til å belyse eventuelle virkinger av Kvalitetsreformen på studiegjennomføringen.

Videre viser analysene at kvinner har lavere frafall enn menn, eldre studenter har høyere frafall enn yngre, studenter som har foreldre med høyere utdanning har lavere frafall enn andre, og frafallet øker når studentene har jobb ved siden av studiene. Årsakene til frafall er ikke kartlagt på andre måter enn det man kan finne i registerdata.

Andre analyser av og prosjekter på frafall og gjennomstrømning

Universitetenes frafallsprosjekt

Prosjektet, som ble gjennomført av NIFU, kartla omfanget av og årsakene til frafall og mobilitet. Datagrunnlaget var en spørreskjemaundersøkelse blant nåværende og tidligere studenter. Prosjektet resulterte i NIFU-arbeidsnotatet [Frafall fra universitetet](#) i 2005 (Hovdhaugen og Aamodt, 2005). Blant resultatene var:

- Universitetene mistet ca. 50 % av de som startet i 1999 i løpet av 5 år.
- De fleste som "faller fra" bytter studiested (mange til høyskoler).
- Årsakene til skifte av studiested er mange, størst effekt har misnøye med undervisning, manglende trivsel, ønske om å prøve et annet studium.

- Det er 17 % som sluttet helt med utdanning, de fleste ser positivt på at de sluttet (opplevde det ikke som et nederlag).
- De viktigste årsakene til å slutte er: misnøye med veiledning og undervisning, manglende mestring og motivasjon, ønske om å jobbe.

Rapporten fremholder at sett fra det enkelte universitets side, er det problematisk å miste studenter. Sett fra de enkelte studentenes side, er det et klart flertall som ikke har opplevd det som noe stort problem å "frafalle". Dette gjelder spesielt dem som har fortsatt studiene ved et annet lærested, men også blant dem som helt har sluttet å studere, finner vi mange som har funnet noe mer interessant å gjøre. Det er bare 17 % av studentene som falt helt ut av høyere utdanning. Universitetene opplevde et høyere frafall, da det i tillegg til de 17 % var ca. 28 % av studentene som bytter studiested. Disse tallene gjelder personer som var studenter – hele eller størstedelen av sitt studium – før implementeringen av kvalitetsreformen, og kan dermed bare gi generell informasjon om studentflyt og årsaker til frafall.

NIFU gjorde (også) en [studie av universitetenes holdning til og tiltak mot frafall blant studenter](#) i 2008 (Hovdhaugen, Frølich og Aamodt, 2008). Hovedfunnene er at de fleste som slutter fremholder at det er lite universitetene kan gjøre for å hindre at de slutter, samtidig som de som slutter ønsker seg tettere oppfølging fra universitetene.

Fullføring og frafall på høyere grad etter kvalitetsreformen

NIFUs analyse, [Fullføring og frafall på hovedfag og mastergrad](#) (Hovdhaugen, Frøseth og Aamodt, 2010), sammenlignet kullene som begynte i 1999 og 2003. Undersøkelsen, som er fra 2010, kan dermed si noe om fullføring og frafall – *på høyere grads nivå* – i tiden før og etter implementeringen av kvalitetsreformen.

I 1999-kullet var fullføringen forholdsvis lik ved universiteter og statlige høyskoler, omtrent 55 % hadde fullført i løpet av 4 år. Imidlertid fullførte studentene ved de statlige høyskolene raskere enn universitetsstudentene. For 2003-kullet var bildet et annet. Fullføringsandelen etter fire år hadde økt til 60 % ved universitetene, mens den hadde sunket til 40 % ved de statlige høyskolene. En mulig forklaring på nedgangen i fullføring ved de statlige høyskolene er at en stor del av studentene var deltidsstudenter, og dermed brukte lenger tid på fullføring.

Videre finner rapporten at mastergradene innen humaniora, samfunnsfag og realfag hadde raskere og bedre fullføring etter reformen enn de tilsvarende hovedfagene. Forbedringen i fullføring og studieeffektivitet fra 1999- til 2003-kullet var størst innen samfunnsfag, men også innen humaniora har det vært en klar forbedring. Den store forbedringen i fullføringsandel etter fire år i samfunnsfag, fra 48 til 63 %, skyldes i stor grad økt fullføring innen statsvitenskap.

Andelen som sluttet etter første studieår var stabil ved universitetene, omtrent 12 %. Ved de statlige høyskolene var det en økning i fra 13 % (1999-kullet) til 29 % (2003-kullet). Etter tre år var frafallet ved universitetene drøyt 20 % i begge kull, mens det ved de statlige høyskolene hadde økt fra 29 til 49 %. Det kan være en rekke grunner til det høye frafallet ved høyskolene i 2003-kullet, og denne studien kan ikke gi svar på hva dette skyldes.

Fullføring og frafall på lavere grad etter kvalitetsreformen

Ultimo november 2011 publiserte NIFUs rapporten [Frafall og gjennomføring i lavere grads studier før og etter Kvalitetsreformen](#) (Aamodt og Hovdhaugen, 2011). Med denne rapporten er analyser av frafall og gjennomføring etter kvalitetsreformen gjort både på lavere og høyere grads nivå.

Rapporten sammenligner kullene som påbegynte sine studier før kvalitetsreformen i 1999, med to kull som begynte etter reformen i henholdsvis 2003 og 2005. Et hovedpoeng i rapporten er at funnene fra evalueringen av kvalitetsreformen i 2006 opprettholdes: frafallet har ikke blitt redusert.

Forfatterne fremholder som mest interessant at det nesten ikke har skjedd endringer mellom studentkullet som begynte før kvalitetsreformen og de to kullene studenter som begynte etter. De lanserer (minst) to mulige forklaringer på at mønsteret før og etter reformen er så like. For det første at mye av frafallet skyldes utenforliggende faktorer, som studentenes forutsetninger og studiemotivasjon, og at studenter velger å ta en jobb framfor å studere. For det andre at lærestedene nå følger opp studenter med svak progresjon mer aktivt, og i noen tilfelle mister studenter uten progresjon studieretten. Dette kan framstå som et økende frafall i en periode, og det kan oppveie eventuelle tendenser til at det reelle frafallet faktisk er redusert.

Det problematiseres også om kvalitetsreformen har hatt noen effekt. Oppsummert mener forfatterne at den har medført at universitetene, med sine mer strukturerte studieløp, har redusert omfanget av mobilitet til andre lærested. Frafall ut av høyere utdanning har imidlertid vært stabilt. Samtidig observeres en økning i det gjennomsnittlige antall avlagte studiepoeng, som kan tyde på at studentene er mer effektive.

Arbeidsgruppe for studentflyt

På vegne av Kunnskapsdepartementet ble det i november 2009 [nedsatt en arbeidsgruppe for studentflyt](#), tilknyttet DBH, som skulle utrede og foreslå begrepsavklaringer knyttet til forståelsen av studentflyt og frafall av studenter i høyere utdanning. Gruppen hadde særlig fokus på å avklare begreper knyttet til studentflyt og frafall på ulike nivåer; nasjonalt, institusjonelt eller fra studieprogram. En rapport ble ferdigstilt i desember 2010. Sentralt i gruppens arbeid har vært å komme frem til et forslag til en minste, men felles standard for frafall og utdanningsflyt.

Gruppen poengterer at den ikke definerer frafall som noe negativt for institusjonen. Videre at studentene i høyere utdanning står fritt til å velge utdanningssted, bytte utdanning eller starte i jobb. Det er ikke en målsetning for sektoren at studentene ikke skal flytte på seg eller gå over i arbeidslivet, og definisjonene og begrepene her sier ingenting om kvalitet i utdanning. Den enkelte institusjonen må selv avgjøre hva som er et naturlig volum på frafall og flyt ut i fra planer og strategi, utdanningsstruktur, dimensjonering av utdanningstilbudet eller andre forhold. Det er viktig å understreke at frafall mellom institusjoner er et relativt begrep, frafall et sted betyr i mange tilfeller tilsig et annet sted.

Gruppen endte opp med å definere tre ulike begreper som skal dekke studentenes bevegelser:

- Utdanningsflyt: Studenter som bytter institusjon (eller studium). Nettoflyt blir da forholdet mellom innkomne og utgående studenter.
- Frafall: Student som var semesterregistrert forrige semester, men som verken er semesterregistrert dette semesteret eller har fullført grad eller er registrert til å være i permisjon. Definisjonen justeres for om det gjelder institusjon, fakultet eller program.

- Fullført: En student som har oppnådd en vitnemålsgivende kvalifikasjon.

Gruppen foreslo også ulike tilnærminger til webrapporter over studentflyt i DBH, som NSD nå arbeider med å utvikle videre. Disse webrapportene vil trolig få en grafisk utforming, der man kan følge studentbevegelser både via figurer (bokser) og ved hjelp av norgeskart.

NOKUT og frafall

I NOKUTs forskrift (merknader) for tilsyn med eksisterende virksomhet er informasjon om gjennomføring til normert tid og frafall nevnt som NOKUTs vurderingsgrunnlag. Det er blitt innhentet og brukt data på dette i NOKUTs revideringer.

I forbindelse med NOKUTs programevalueringer ble det samlet inn data på frafall og gjennomstrømning, i tillegg har institusjonene og evalueringskomitéene gjort vurderinger av dette. Det ble gjort undersøkelser av om det er sammenhenger mellom studietilbudenes gjennomsnittlige opptakspoeng og ulike resultatdata, som fullføring på normert tid. Det ble svært liten grad funnet slike sammenhenger i datamaterialet. En mulig oppfølging for NOKUT er å gjøre analyser av evalueringsrapporter og annet materiale for å se på for eksempel årsaker til frafall, suksessfaktorer for lavt frafall og sammenhenger mellom inntaksdata og resultatdata. En kan også undersøke om det er mulig å finne egenskaper ved utdanninger med lavt frafall som skiller seg fra utdanninger med høyt frafall. Dette kan være ulike egenskaper ved studentene (karakterpoeng, alder etc.), grad av studentoppfølging, de tilsattes kompetanse etc.

DBH begynte å motta individdata for noen få år siden. Individdataene, samt utviklingen av nye grafiske fremstillinger av studentflyt i DBH kan gi grunnlag for analyser på dette feltet. En studie av frafall og gjennomstrømning basert på disse dataene kan være et fremtidig prosjekt for NOKUT.

I tillegg vil det i NOKUT-portalen utvikles flere indikatorer som skal måle frafall og gjennomstrømning. Dette vil være til nytte både i NOKUTs tilsynsvirksomhet og i analysearbeid.

Førte kvalitetsreformen til redusert frafall og økt gjennomstrømning?

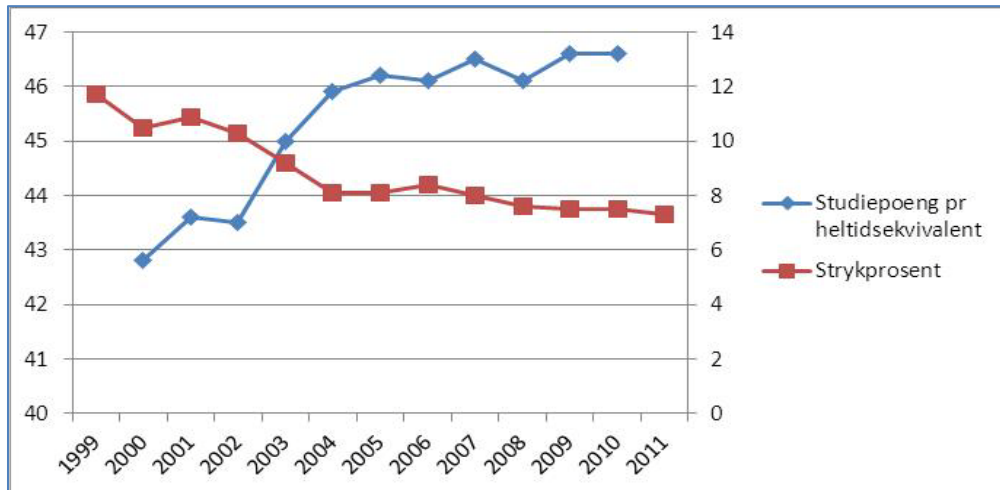
Kvalitetsreformen, med sitt fokus på bedre gjennomstrømning gjennom kortere og mer strukturerte studieløp, flere små emner/eksamener på bekostning av store samt tettere studentoppfølging, hadde som mål å redusere frafall og øke gjennomstrømning. Har kvalitetsreformen lyktes med dette?

Ved forsøk på å si noe om dette, er det viktig å ta forbehold om at det er mange andre – og kanskje mer betydningsfulle – faktorer som påvirker frafall enn kvalitetsreformen. Det er svært vanskelig å isolere effektene av reformen, slik at frafall kanskje i større grad påvirkes av forhold som økonomiske konjunkturer og arbeidsmarkedssituasjon.

Evalueringen av kvalitetsreformen inkluderte en analyse på lavere grads studenter som antyder at det ikke har skjedd endringer i løpet av den første tiden etter reformen. En studie blant høyere grads studenter i 2010 fant at fullføringsandelen økte ved universitetene, mens frafallet økte ved de statlige høyskolene. En lignende studie i 2011, blant lavere grads studenter, opprettholder inntrykket fra evalueringene av kvalitetsreformen: frafallet har ikke endret seg, mens det er en tendens til at færre studenter byttet lærested fra et universitet til en statlig høyskole. SSB-dataene i deres siste analyse kan ikke si mye om effekten av reformen, da tallene primært er fra tiden før kvalitetsreformen.

Ulike data fra DBH kan også belyse gjennomstrømning. Under følger en figur som viser utviklingen i strykprosent og studiepoengproduksjon per heltidsekvivalent i sektoren. NB! Figuren sier bare noe om de registrerte studentene, og gir ingen indikasjon på frafall!

Figur: Studiepoengproduksjon per heltidsekvivalent og strykprosent, 1999-2011

Kilde: DBH

Strykprosent er målt opp mot høyre akse, studiepoeng opp mot venstre akse. Det må kunne forventes en viss sammenheng mellom disse to indikatorene, da stryk på eksamen per definisjon medfører manglende uttelling i studiepoeng.

Strykprosenten har gått relativt jevnt nedover siden flere år før reformen. Det har vært en økning i studiepoengproduksjonen helt fra 2000, men samtidig er det viktig å være klar over at det i disse første årene var noe mangelfull registrering av studiepoeng, slik at den reelle produksjonen nok var høyere i årene rundt 2000. Det kan se ut som om endringstakten økte i årene rundt implementeringen av reformen (2003 - 2004). Basert på disse DBH-dataene kan det være grunnlag for å si kvalitetsreformen forsterket en pågående trend.

Oppsummering

En kan konkludere med at frafall definert som bevegelser ut av høyere utdanning har vært stabil de siste årene, mens frafall definert som bytte av lærested har sunket noe. Blant studenter som fortsatte i høyere utdanning har det vært en økning i gjennomføringshastighet, i hvert fall på høyere grad studier ved universitetene. Videre har studiepoengproduksjonen (per heltidsekvivalent) har økt. Oppsummert kan man si at omfanget av frafall fra høyere utdanning ikke har endret seg, mens effektiviteten til de gjenværende studentene har økt i tiden etter kvalitetsreformen.

Hvorvidt det er kvalitetsreformen som har medført disse endringene er det både vanskelig og kanskje for tidlig å si noe om. Implementeringen av kvalitetsreformen har sammenfalt i tid med en svært god arbeidsmarkedssituasjon, noe som trekker i retning av større frafall fra høyere utdanning.

Analysen er skrevet av Pål Bakken

Referanser

Aamodt, Per Olaf og Hovdhaugen, Elisabeth (2011): "Frafall og gjennomføring i lavere grads studier før og etter Kvalitetsreformen". Rapporten 38/2011. NIFU.

<http://www.nifu.no/Norway/Publications/2011/NIFU%20Webrapport%2038-2011.pdf>

Hovdhaugen, Elisabeth og Aamodt, Per Olaf (2005): "Frafall fra universitetet". Arbeidsnotat 13/2005. NIFU. <http://www.nifu.no/Norway/Publications/2005/Arbeidsnotat%2013-2005.pdf>

Hovdhaugen, Elisabeth og Aamodt, Per Olaf (2006): "Studiefrafall og studiestabilitet". Evalueringen av kvalitetsreformen, delrapport 3. Norges forskningsråd/NIFU STEP/Rokkansenteret.

<http://www.nifu.no/Norway/Publications/2008/Delrapport%203%20-%20Kvalitetsreformen%5b3%5d.pdf>

Hovdhaugen, Elisabeth, Frølich, Nicoline og Aamodt, Per Olaf (2008): "Finnes det en "universalmedisin" mot frafall?". Rapport 9/2008. NIFU.

<http://www.nifu.no/Norway/Publications/2008/NIFU%20STEP%20Rapport%209-2008.pdf>

Hovdhaugen, Elisabeth, Frøseth, Mari Wigum og Aamodt, Per Olaf (2010): "Fullføring og frafall på hovedfag og mastergrad". Rapport 5/2010. NIFU.

<http://www.nifu.no/Norway/Publications/2010/NIFU%20STEP%20Rapport%205-2010.pdf>

Nygård, Geir og Sandbu, Natasza P. (2011): "Hovedtall for utdanning". Rapporten "Utdanning 2011". Statistisk Sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/04/sa_utdanning/